

KOIVISTON viesti

Nro 5 Toukokuu 2023

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

”Tiivistä, Mara!” se ol miu kaikist vanhemma velipoja kaikist tavallisemp ohje, ko hää ol sattunt lukemaa jonkuu miu kirjoitukse Viestis taik muuvval.

Se onkii varmast mone muukii mielest osuva ohje, ko lukkoo miu kirjoituksiai täs Koivisto seurakunna viimese kirkopaimene v.1944 alul panemas evakkokansa napanuoras taik muuval. Mut ei se iha helpoo oo -tehhä tuon ohjee mukkaa.

Täs yks päivä taas joku muistutti minnuu samal taval: ”Tiivistä, Mara!”. No miehä sit tiivistin: ”Talvisota, jatkosota, Lapi sota = kymmänä vuotta”. Ko yrität tiivistää kymmänä vuotta nuore poja alkuvuosist muutamaa sanna, ni eihä siint synny ko luuranko.

Kyl juttu kaipajaa luijje lisäks lihhaaki. Eikähä se meil sota-aja pojil ja tytöil tietyst riittätkää, ko eihä myö jääty kokonaa ilma lapsuutta, myökää. Mei ei onneks tarvint ”astuu rivvii” niiko mei isät, enot ja setät, velimiehetkii. Myö selvittii kymmänä vuotta, vaik oltii mukan sovas omal tavallaa - mielikuvitukse avul.

Elimäel myö jouvuttii siirtymää, ko Viipurist tul seurakunna uus kirkkoherra, Iso Pappila tiloist, mis ol kolmetoist huonetta, pienempää torpaa, mist saatii käyttää vaa keittiöö päiväsaikaa, mut yöl myö, seitsemä lasta (äiti nukku suure uuni pääl), nukuttii torpa ”salis” renkkui pääl, mihi ol levitetty jonkinlaist patuskat pehmikkeeks. Päivisi myö pojat marsittii pitkää renkkuu pitki, luettii ulkoo ”Motti Matti ja Vanja Katti” -kirjase isämmaallista lorrui ”Me sitä ollaan suomalaisia sotapoikia. Reippahasti meiltä käy vasen, oikia. Ja puuroa kun syömme, se voimaa kasvattaa, ja miellensä joka poika maataan puolustaa”. Ja siint sit vaa renku päähä ehitetty rohkias hyppäämmä alas lattial!

Meil ol omat sotasankarit, niiko aikuisilkii. Tottaha tunnettii Ryhmy ja Romppane, Armas J. Pulla vääpel ja vänrikki, rääväsuiset ja vikkelpuheset sanavalmiit sankhiat prihat. Mut tiijät sie, 1) kuka se ol se ”isämmaa puolustaja” Joonä Möttöne? 2) Mikä häne sotilasarvoon ol? 3) Kuka häntä esitti rintamal taistelijoija viihyttämisillatusis? 4) Ja mikä häne lausahukseens kulki suust suuhu iha niiko Nykäse Mati ”fifty-sixty” myöhemmi?

Akus tiijät jottai kertoo tuost Joonä(kse)st, ni älä ujoste olelleskaa, vaa lähetä tietois Viesti toimitukse, ni palkkais kasvaa koivistolaisii keskuuves niiko Käärjäl Euroviisuis -voitat kultaa ja kunniaa

Martti Piela

Pojanpoika Aaro Aalbergilla kalastus on verissä.

*Merivartija Aaro Aalberg lauleskelee kuhaverkkoa nostaessaan.
”Tiedätteste pojat, tää on kivaa. Vai ei muka tuu kalaa. Ja sieltä tulee lisää”, hän hymistelee hyvillä mielin, eikä huomaa, kun hetki tallennetaan.*

Aitoa kalamiehen onnea

Teksti Riikka Salokannel

Aaro on kalastellut koko ikänsä. Aaron Veikko isä kalastaa. Oma poika käy mieluusti kalareissuilla mukana. Merellinen elämänmuoto on merivartioston VL Merikarhulla ja VL Turva -aluksella ja Suomenlinnan merivartioasemalla työskennellä Aalbergilla verissä. Kalastus on perimässä, eikä ihme. Kalaneuvoja A.F. Aalberg on Aaron isoisä. Tämä kalastusalan guru toimi vuonna 1932 perustetun Viipurin läänin Merikalastajien liiton toiminnanjohtajana. Liiton keskuspaikka oli Koivisto.

Kalastus osa koivistolaista elämänmuotoa

K.W. Hopun ja Erkki Kansanahon koamassa Koivisto -kirjassa kerrotaan kalatalouden olevan keskeinen osa koivistolaista elinkeinoelämää. Vuonna 1913 kalastuksesta saadut tulot edustivat neljäsosaa kaikesta Koiviston meriliikenteen tulosta. Kyseisen kirjan kalastusoloja käsittelevän osuuden on kirjoittanut tämä samainen A.F. Aalberg yhdessä K.W. Hopun kanssa. Kuvattuna ovat koivistolaiset kalastusolot, saaliskalat ja pyyntitavat, kalastusasiat, talvi- ja kesäkalastus, kalaputkat ja raasselit, kalanjalostus ja ammattikalastajien pelastusasemat, kalastajat ja kalalaivat 1500-luvulta lähtien.

A.F. Aalberg

**Kalastuksen edunvalvoja
A.F. Aalberg.
Keskuspaikkana Koiviston
Kauppala**

jatkuu sivulla 7

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Kuka saa olla koivistolainen?

No tietenkin jokainen, joka itseään vähänkin koivistolaiseksi tuntee. Näin ajattelen, mutta onko asia kaikille niin yksiselitteinen tänä aikana, jona kulttuurista omimista ei aina katsotakaan hyvänä. Onhan esimerkiksi pohjoisten ihmisille tärkeää, että puhutaan oikein lappilaisista, lappalaisista ja saamelaisista. On todella tarkkaan määritelty, mitä kukakin saa olla. Ja ymmärrän sen. Onhan heillä todella isosta identiteetti- ja oikeustajuasiasta kyse. Mutta takaisin koivistolaisuuteen.

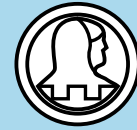
Asia tuli hiljattain esille, kun jututtamani, Kauniassa asuva Veikko Aalberg ei oikein kokenut olevansa mistään kotoisin ja joka kuitenkin koki jollainlailla koivistolaista identiteettiä. Pitääkö olla ikijouretton, vai saako olla koivistolainen, vaikka ei olisi syntynyt siellä, vaan Kotkassa evakkomatalla? Vaikka vanhemmat, eikä isovanhemmat ole syntyneet siellä, vaan Inkerinmaalla? Vaikka perheen elämänjaksosta Koivistolla ei paljoa jälkeensä puhuttu, mutta silti jakso oli ollut erittäin merkityksellään perheelle? Riittääkö koivistolaisuuteen, että nimi, tai perheen nimi löytyy Vuoden 1939 koivistolaiset -kirjasta?

Itse koen vahvaa koivistolaista osaintiteettiä, vaikka en ole syntynyt siellä, eikä äitiniäkään pikkulapsivuosistaan voi paljoa muistaa. Ja koska sukujuureni yltyvät syvälle Koiviston rantahiekkaan ja laineille, ei kukaan kyseenalaista tätä oikeutta. Ja tiedän myös, että vahvaa koivistolaisuutta kokevat monet sukuihin naidut. Olipa oma anoppinikin mieleltään koivistolainen, kun kerran oli koivistolainen minä. Toisaalta sitä Koivistoa, minkä koivistolaiseksi itseni tunnen, ei enää ole. Pah sitä paikkaa, joka ei tunnusta kotiseudun sankarihautaan haudattujen ihmisten oikeutta ja hautarauhaa. Mummoni tavoin käänän mielikuviansi selkäni Primorskille, hautaan jalkani lämpimään rantahiekkaan ja katselen tuttuja, Koiviston salmen aaltoja.

Minusta koivistolaisuus sopii identiteetiksi jokaiselle, joka meren ääressä tuntee rauhoittuvansa, olevansa perillä. Se sopii jokaiselle, joka on valmis tuulta uhmaten matkaamaan uutta kohti. Se sopii jokaiselle, joka ei saa tungetta juuriaan mahtimaatilojen muheviin multamaihin, vaan joiden varpaiden väleissä on juurten sijaan rantahiekkaa. Se sopii jokaiselle, joka tunnistaa ”mitemerä on mei pelto”. Kyllä sen vaan jossain tuolla sisikunnassa tietää, miten tutulta ja omalta koivistolaisuus tuntuu. Tervetuloa kaikki, joilla pienikin aavistus tästä on, omimaan koivistolaista kulttuuri-identiteettiä ikimokseen.

Hartaast´

Helluntain rukous

Jouko Vesala, rovasti, psykoterapeutti

Vietämme toukokuun lopulla helluntaita. Helluntai on se päivä, jolloin Jeesuksen lupaama Puolustaja Pyhä Henki vuodatettiin opetuslapsiin. Me olemme saaneet Pyhän Hengen kasteessa.

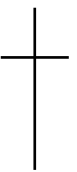
*Tule, Pyhä Henki, tänne,
laskeudu taivaasta alas
meidän sydämissämme Kristusta kirkastamaan.
Tule, köyhäin apu,
tule, lahjain antaja,
tule, sielun kirkkaus,
sinä paras lohduttaja,
sielun hyvä vieras ja suloinen lämpö.
Töissä sinä olet lepo,
helteessä virvoitus,
murheessa lohdutus.
Sinä kaikkein pyhin kirkkaus ja valo,
täytät uskollistes sydämet.*

Tämä vanha helluntain kirkkorukous on ollut Misale Aboense-kirjassa eli Turun messukirjassa. Tämä messukirja on ensimmäinen Suomea varten painettu kirja Turun piispa Konrad Bitzin tilauksesta. Hänen esipuheensa on päivätty 17.8.1488. Kirja painettiin latinaksi.

Vanha keskiaikainen Pyhän Hengen rukous on edelleen erittäin ajankohtainen meille. Siihen rukoukseen me saamme nytkin kääriytyä.

*Ilman sinun voimaasi ei ole mitään viatonta.
Pese se, mikä saastainen on,
kastele se, mikä kuiva on,
paranna, mikä haavoitettu on,
pehmitä, mikä kova on,
lämmitä, mikä kylmä on,
etsi kaikkia eksyneitä.
Anna uskollisillesi, jotka sinuun turvautuvat,
pyhät lahjasi.
Anna uskon vahvistusta,
anna autuas loppu,
anna iäinen ilo.*

Aamen.

Isämme ja pappamme

Tauno Einar SEPPINEN

* 1.6.1929 Koivisto
† 23.3.2023 Lahti

Miten liplattikaan soeasti kotirannassa, lahden suulla, ja myrskyssä kyliin asti sait hyökyjen soittoa kuulla. Vaan tullessa kesäisen ehtoon koku mainingin uupui taas. Meri lauloi lapsuutes kehtoon, meri keinutti unelmaas.

Jarmo, Riitta ja Pertti perheineen

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Raimo Valio ORAVA

synt.30.03.36 Koivisto
k. 15.03.23 Mäntsälä

Puolisoa, isää ja pappaa ikävöiden

Ritva

Jari

Mia, Ilkka, Roope ja Peppi

*Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiittävä pyörä.
Kun aamua odotan, puolell onpi jo päivä.
Kun puolehen odotan, ehtivi kohta jo ilta.
Vaan illoin siintävi silmiin aamuinen taivas.
Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiittävä pyörä*

Siunaus toimitettu 22.04.23
Lämmin kiitos osanotosta

Teemu Veikko HASKO

02.01.1929 Koivisto
01.04.2023 Turku

Takana elämän tuulet edessä rauha iäisyys.

Omaisets

Siunaus toimitettu

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille

lähetyksestä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 60 snt/pmm
Kuolinilmoitukset 40 snt/pmm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot

toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,
Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteineen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite-
ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten

sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n

varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 45 e,

sisältää vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehdet postituksesta Pohjois-

maittain veloitetaan +3 e/vuosi ja

muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Tolonen, 0400 780 398

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina

kuluvan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusma-

teriaalin tulee olla toimituksessa

viimeistään lehden ilmestymistä

edeltävän kuun lopussa.

Evakkomatka

Marraskuun mustassa yössä
vainolainen on tihutyössä.
Karjalan laulava kansa
kantaen murhattansa
saa kestää kolhut kohtalon.
Se osamme aina ollut on.

Kulki viesti läpi kylän:
"Huomenna on se hetki,
jolloin alkaa pakoretki!"
Karjalaisen kansan sydän
murhattansa silloin itki.

Kuuluu kumma tykkein jylly
Se on lähtölaulu tyly.
Pakolaisten tummaa nauhaa
vastassa on kylmä kyly.
- Sydän kaipaa rauhaa.

Minä olinhan lapsi vielä,
kun vaellus evakkotiellä
alkoi kodeistamme pois.
Sitä ymmärtänyt en siellä,
mitä elämä eteen tois.

Kera vanhan nukkeni rakkaan
minä lähdin pakomatkaan
aivan outoja oloja päin.
- Kodin viime kerranko näin? -
Kotirannassa proomua vuottain
kera muiden, ja pimeään luottain

astun aluksen abtauteen.
Se vie meidät ylitse veen.
Maaten vierellä naapurin lasten
proomun kylmää pohjaa vasten,
alla äidin punaisen peiton
pakomatkan alkanut on.

Silmissään tuike tähden
kotiseudultani nyt lähden:
Mistä löytänen kodin uuden,
mistä uuden tulevaisuuden?
On murhe rinnassa mulla.
Annan kaipuun itkien tulla.

Näin jatkuu matkani tää.
Yhä kauemmas kotimme jää.
Löytyi viimein lähimmäinen,
joka armahti pakolaisen.
Antoi kodin kodittomalle,
otti kotinsa katon alle.

Olen kulkenut länttä ja itää.
Kuinka kauan viel kulkea pitää,
sitä yhtään mä tiedä en.
Mutta kylläkin tiedän sen,
että loppuun eloni pienen
minä elämänevakko lienen.

Nyt katson kohti itärajaa.
Ilman Suurta Puolustajaa,
ilman Suomen naista, miestä
kantaisinko vierasta iestä?
Kiitos nousee taivaan puoleen.
Sieltä saa avun joka huoleen.

Raija Lehviö kirjoitti oheisen
runon 83 -vuotiaana.

— Puheenjohtajalt` itseltää —

Miten Koivistolla ennen vanhaan saatiin
tupa puhtaaksi?

Tuvanpesu Koivistolla

Koiviston naisten työt olivat moninaiset. Kun miehet olivat kesäisin merellä ja talvisin jäällä, niin naisten töihin kuului monia ”miesten töitä”. Eräs pelkästään naisille kuuluva työ oli tuvanpesu, joka tehtiin kevätkesästä.

Tuvanpesijöitä tarvittiin neljä ja heille aputyttöjä ”tentsikkoja”. Joskus emäntä itse juoksi tentsikkana.

Pesu aloitettiin katosta. Pesijät seisovivat pukkien päällä, jotta ylettyivät lakeen. Kaksi pesijää pesi pitkittäisorren toiselta puolelta ja kaksi toiselta. Tentsikat hakivat ja ojensivat pesijöille vettä.

Kun yksi poikittaisten orsien, juoniaisten väli eli lakiainen oli pesty, pesijät vaihtoivat puolta. Koko katto pestiin ja huuhdeltiin kahteen kertaan. Näin joka kohta tuli yhtä valkeaksi eikä katto jäänyt kirjavaksi.

Tupa pestiin hienolla hiekalla hankaamalla. Hankaamisessa käytettiin apuna varpuluutaa ja niiniräsyjä. Ostettavissa olevia harjoja eikä saippuaa käytetty. Niiniräsyt saatiin purkamalla roposka, kalareen matto tai kuli, niinisäkki. Niinestä tehtiin hieno suttu, jossa hiekka pysyi hyvin ja jolla oli helppo hinkata.

Puuta hangattiin, kunnes se valkeni. Valelussa ja huuhtomisessa kului paljon vettä, kun hiekkaa oli vaikea saada puun rakoista pois. Puu kuivattiin lopuksi vanhoilla nuotan reisillä.

Jos tupa oli rannassa, niin penkit ja muut huonekalut kannettiin mereen ja pestiin siellä. Jos ranta oli kaukana huonekalut pestiin pihalla. Yöksi ikkunat ja ovet jätettiin auki, jotta tupa sai rauhassa kuivua. Seuraavana päivänä huonekalut ja muut tavarat kannettiin sisälle.

Kun joku tuvanpesusta tietämätön tuli ovelle kurkkimaan, hänelle annettiin tuvanpesijäisiä - heitettiin soikosta vettä silmille.

Tuvanpesussa käytiin auttamassa myös naapureita tai sielä mistä apua oli itselle saatu.

Koivistolaisen tuvan pesusta kertoi isäni tati Lempi Mannonen 12.10.1980. Nimimerkki M.M. Koiviston Viesti.

Koivisto-juhlien valmistelut ovat jo hyvässä vauhdissa. Tavataan heinäkuun viimeisenä sunnuntaina Perniössä!

Hyvää alkavaa kesää kaikille!
Eija Tuominen

Rakkaamme
Opettaja
**Raija
LEHVIÖ**
o.s. Pukki
s. 29.5.1932 Koivisto, Vatnuori
k. 26.2.2023 Mikkeli

Jälleennäkemistä odottaen
Lapset, lapsenlapset, lapsenlapsenlapset

Herra antoi, Herra otti,
kiitetty olkoon Herran nimi.
Job 1:21

Siunaus on toimitettu.
Kiitämme osanotosta.

Rakkaamme
maanviljelysneuvos
**Urpo Veikko Pärtyyli
HOIKKALA**
s. 18.11.1924 Koivisto
k. 26.3.2023 Lahti

Jo Karjalan kunnailla lehtii puu
Jo Karjalan koivikot tuubettu
Käki kukkuu siellä ja kevät on
Vie sinne mun kaiboni pohjaton

Kaikesta kiittäen ja rakkaudella muistaen
Pekka
Elina perheineen
Antti ja Mikko
Jouko
Karla perheineen
sukulaiset ja ystävät

Siunaus on toimitettu 14.4.2023 läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

**Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948**

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.
www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Tiina Torkkeli-Pitkäranta
Bodalintie135, 25700 Kemiö
p. 045 1266 286,
tiina.torkkeli-pitkaranta@kitnet.fi
Taloudenhoito, Karjalan Tili- ja Isän-

nöintikeskus Oy, Kiti
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Hiekkalaiturinraitti 12A 4,00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Merja Lapila, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torkkeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen
Koiviston myyntituotteet Seija Jaakkola
041 318 4614,
seijam.jaakkola@saunalahti.fi
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, Koivistosaaatio@gmail.com

Mistä on lotat tehty?

Lotat on tehty: suomalaisen naisen halusta rakentaa itsenäinen Suomi. Velvollisuudesta puolustaa saavutettua itsemääräämisoikeutta ja vuosituhansien takaa periytynyttä suomalaista kulttuuria.

Lotat on tehty halusta auttaa ja palvella.

Lotat on tehty sisusta ja kärsivällisyydestä

Lotat on tehty kotinsa, isänmaansa ja uskontonsa vaalijoiksi

Lotat on tehty tarpeesta ohjata jälkipolvet kunnioittamaan perinteitä ja kantamaan vastuuta kansamme tulevaisuudesta

Lotta muistelee, kertoo Koiviston lotan, Alma Klemolan mukaan:

*Minä olen Koiviston lotta,
tuon saarien, salmien maan,
jonka hintana vapahan Suomen
minä toisille luovuttaa saan.,*

*Minä olen Koiviston lotta,
sen vaaditko unhoittamaan?
Sinne kauas jäi minulta kaikki,
Mitä opin mä rakastamaan,*

Aila Salo

Kuten koko Suomi koki Karjalan Kannaksen länsirannalla sijaitseva Koiviston kauppala ja kunta Lotta-Svärd järjestön virallisen perustamisen yli sata vuotta sitten.

Suomen itäisen rajan läheisyys ja rajan takaa kuullut huhut ja uutiset vahvistivat koivistolaisten intoa lottatyöhön.

Olosuhteet vaativat koivistolaiset lotat lääkintä-, varus-, muonitus, viesti- ja toimistojaosten palveluun. Viipurin lääkitälottaryhmään nivoutunut kipusisko-ryhmä oli opetettu antamaan ensiapua myös haavoittuneille hevosille.

Varus-, muonitus- ja viestijaostot ottivat siipiensä suojaan v. 1937 kauppalan jaostoon perustetun tyttöosaston innokkaat isänmaan puolustajat. Pikkulotaksi hyväksyttiin kahdeksan vuotta täyttänyt, vanhempiensa kannustama tyttö.

Opettajien huoli lasten osallistumisesta liian moniin harrastuspiireihin aiheutti kauppalan pikkulottiin liittymisen ehdoksi kuulumisen vain yhteen järjestöön.

Jäseneksi kirjautuva, ujo Ulla M. vastasi kysymykseen muista järjestöistä: *Oon mie koulus, mut voin mie sielt erota.*

Tyttötyö tarvitsi vastuulliseen ohjaukseen emohahmon, innostavan isolotan. Kerttu Laurikainen lupautui kantamaan vastuun tyttöjen opastuksesta Lotta Svärd-järjestön toimintaan.

Kerttu Laurikainen oli jo vapaus-sodassa palvellut muonituslottana. Kaksikymmenluvun puolivälistä lähtien hän toimi kielten opettajana Koiviston Yhteiskoulussa.

Hän oli vireä ja idearikas ohjaaja, joka itse laati nuorille holhokeilleen näytelmiä, runoja ja

lauluja.

Me-henkeä nostattamaan Kerttu sepitti Koiviston Pikkulottien laulun:

*Mä olen pikkulotta
ja voimain vähät lie,
mut työtä suurta
silti auttaa voinen.*

*Ei askareista köyhä
oo pikkulotan tie
työ yks kun tehty
oottaapi jo toinen.*

...

Askareista köyhä ei todellakaan ollut Kertun ohjaaman pikkulottien tie.

Koiviston kauppalan pikkulottajaosto oli jaettu 8-13 ja 14-16 vuotiaitten ikäryhmiin, jotta koulutus saatettiin kohdistaa oikein.

Tytöt oppivat esittämään laulua, lausuntaa, vuoropuhelua ja tanssiesityksiä omin voimin. Myös käsitöitten valmistamista ohjattiin niin, että pikkulotat saattoivat myyjäisissä tarjota omia tuotteitaan.

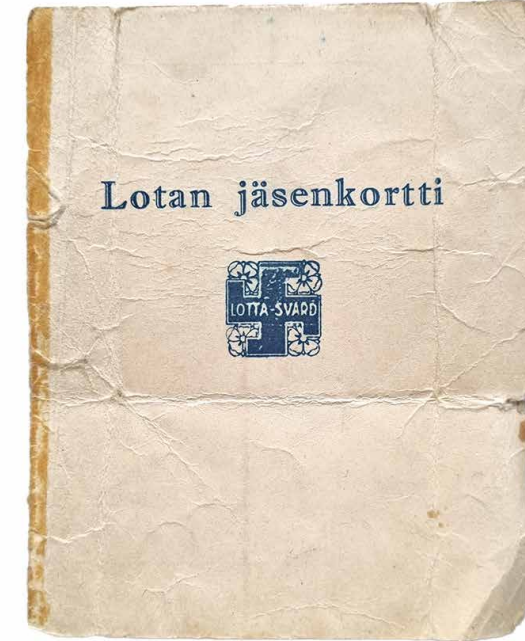
Iloisen ohjelman lomassa opittiin järjestyksensä, kokoustekniikkaa ja kuvitellun salakielen käyttöä.

Kokouksissaan kymmenen ikävuoden ylittäneet tyttöt pe-rehtyivät suunnistamiseen; kartan lukemiseen ja kompassin kielen ymmärtämiseen.

*Kompassi näyttää päin etelää.
Siellä on suota ja siis vetelää.
Ei eksy tieltä,
Ken kartan kieltä
Vain ymmärtää.*

Kiteytti Kerttu-emo suunnistuksen tehtävän.

Penttilän kylän rannoilla kesäleiri vuonna 1939 tarjosi erinomaisten maaston partiotyttöjen

keralla käydyille suunnistuskilpailuille.

Liikuntavireyttä ja yhteistoimintaa kehitti pesäpallon pelaaminen. Tahko Pihkalan suunnitteleman pelin ydinvälineen, käsikranaatin kokaisen pallon käyttö kätki hivenen sotilaskoulutusta.

Huhut rajantakaisessa Karjalassa vuosia jatkuneista Stalinin vainoista ja kansan pelokkaasta elämästä toivat levottomuutta koivistolaistenkin arkeen. Lotta-Svärdin organisoima Suojeluskunnan manööverien ja koulutusleirien muonitus oli pikkulottienkin ahkeroinnin työkenttää.

Keittäjien aputoimien suorittajina ja lähetteinä heillä oli tilaisuus nähdä aikuisten työn vaativuus ja vastuu. Lähettilottatyön vastuuta kuvasi annettu opetus:

Toimittaessasi ruokalähetystä etäiseen vartiopisteeseen saatat kohdata ystävällisen henkilön, joka tarjoutuu kantamaan raskasta keittokannuasi. Älä ota tarjousta vastaan; henkilö saattaa kannusi painosta arvioida vartioston salaisen miehitysluvun.

Pelottava kaasusodan uhka sai varus- ja ilmavalvonta-pikkulotat askartelemaan hiilellä täytettyjä hengitysmaskeja sekä siviileille että armeijalle. Pelättyä kaasua ei sodassa kuitenkaan käytetty.

Lapsuutensa herkäät vuodet moni pikkulotta kääri vakavan toimeliaisuuden vaippaan. Kerttulotan ystävällinen ja ymmärtävä ohjaus pystyi pitämään pelon tunteen loitolla. Opetus kellareihin ja perunakuoppiin pommitusta pakoon kätkeytymisestä tuntui piiloileikiltä. Väestönsuojelun perusohjeet siirtyivät pikkulottien mukana myös perheitten pienemmille.

Pikkulotat olivat ylpeitä saamistaan ohjeista ja tunsivat olevansa koulutettuja isänmaan puolustajia.

Mainilan laukaukset v. 1939 pakottivat Koiviston asukkaat lähtemään evakkopolulle, jättämään kotiseutunsa rakkaine lottapuuhineen.

Eripuolille kotisuomea sijoitetut nuoret saattoivat liittyä uuden kotiseutunsa nuorison hankkeisiin, mutta kohonnut murteiden kielimuuri ja kavereiden kaipuu suuntasi kouluikäisten askeleet Haminaan, siellä toimintansa jälleen aloittaneen Koiviston Yhteiskoulun ohjaukseen. Oppilaitten majoittamiseen ja huoltoon perustetun oppilaskodin kustannuksiin opettajat sijoittivat omatkin sotakorvauksena saamansa varat.

Opettajakunnat jäsenet olivat jo tuttuja lottajohtajia. Viisi lottahengen voimistamaa maisteria pelasti koulun, pelasti kymmenien lasten keskikoulun käynnin. Varansa menettäneet vanhemmat eivät olisi pystyneet lapsiaan kouluun kustantamaan ilman apurahoja ja kansainvälisten rahastojen tukia.

Haminan lottajaostoon perustettiin Koiviston kyläosasto pikkulottineen. Kerttu Laurikainen otti jälleen pikkulotat ohjattavakseen.

Oli välirauhan aika. Pikkulotat keräsivät Metallirumua ja tekstiilijätettä teollisuuden tarpeisiin, askartelivat myyjäistuotteita krepipaperista, auttoivat muonittajia lottakeittiöissään, kehittivät viestintätaitojaan opettelemalla Morsen aakkosten sähköisen kielen. Kuitenkin uskottiin rauhan viitoittamaan tulevaisuuteen.

Juhannuksena 1941 alkoivat sodan äänet jälleen jyristä. Suomen armeija taisteli joukkonsa Äänisen rantamille. Nyt suomalaissukuiset kansanosat saivat vapaasti harjoittaa kulttuuriaan Vienan ja Aunuksen mailla. Suomenkielisen Suursuomen olemas-

saolon ajatus kyti kuumana.

Elettiin asemasodan aikaa. Asemasodan aika vaati pikkulotan osallistumista kotirintaman askareisiin. Isät olivat rintamalla, äidit kotirintamalla hoitivat pellot ja sorvit, kasvattivat viljan ja lapset, leipoivat armeijalle leivän.

Pikkulottien kirjeet ja kääröt tuntemattomillekin sotilaille luojittivat siltia kotien ja rintamien välillä.

Osa Karjalan kansaa oli pällannut jälleenrakentamaan kotiseutuaan. Koiviston lotat herättivät henkiin lottatyön kyliensä raunioilla. Pikkulotat aloittivat toimintansa.

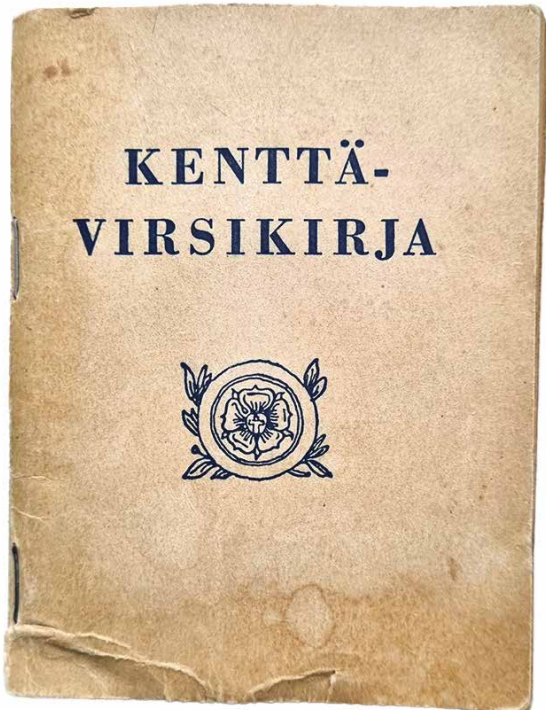
Juhannuksen aikaan v. 1942 avasivat viestilottat Virolahden Harjussa kurssin, mihin aikuisten joukkoon, hyväksyttiin viisi pikkulottaa vahvistamaan toimintakykyään.

Koivistolla Myserin ilmavalvonta-asema miehitetiin suojeluskunnan ja lottien voimin v. 1942. Koiviston Lottien Kerttu Laurikainen huolehti muonittamisesta raumalaisen suojeluskuntaupseerin kantaessa kokonaisvastuun yksikön toiminnasta.

Paavo Selänteen valvomina raumalaiset suojeluskuntapojat tähyilivät taivaalle yhtä tarkkaavaisina kuin Kerttu Laurikaisen holhoamat koivistolaiset lottatyöt. Nuoret vapauttivat aikuisia sotilaita armeijan velvoitteisiin. Syksyllä alaikäisten ilmavartioiden oli palattava koulutyöhön.

Karjalan Kannaksella vietettiin joulun pyhiä v. 1943 rauhan toiveissa. Joulun jumalanpalveluksessa kirkkoherra Koivuneva oli valinnut saarnansa teemaksi: *Jumala meidän kansamme..* Varjelua tulimme tarvitsemaan.

Kevään 1944 kuluessa ou-nasteltiin itärajan takana levotto-

muutta.

Usko rauhan sopimuksen vahvistamiseen kannusti kuitenkin karjalaisia jatkamaan jälleenrakentamistaan.

Pikkulotat hoitivat lehmiä ja kanoja sekä perustivat kasvimaita. Pellot lannoitettiin kylvövalmiiksi, vaikka ilmassa leijui levottomuus ja huoli. Jännitys Pietarin suuntaan kiristyi.

Evakuointikeskus aktivoitiin. Sotilashallinto Viipurissa antoi ohjeensa pahan varalle. Kuukaudessa arvioitiin saatavan kansalliset turvallisesti kotisuomeen. Evakuointikeskus miehitetiin. Keittiöpuuhan hoitivat lotat.

Päivätyö keskeytyi ankeaan sanomaan: rintama on murtunut. Evakuointitoimelle jäi aikaa tuskin viikko, kuljetusvälineet tarvitsi armeija.

Kävellen paimensivat koivistolaiset karjaansa kohti turvaa. Lehmiä karkaili. Muutamat pikkulotat saivat tehtäväkseen koota karanneet, lypsää ne ja palauttaa pakeneviin ryhmiin.

Rintaman jyly lähenei. Saarenpään linnoitus menetti voimaansa. Alueen toimenlottien komennukset perui lottien paikallinen puheenjohtaja haluten lähettää lottansa turvallisempiin tehtäviin kotisuomeen.

Evakuointikeskuksen 50-henkinen miehistö jäi ilman muonittajia. Kaksi lottaa ja kaksi pikkulotaa ottivat vastuulleen ruokahuollon ilman komennusmääräystä, vapaaehtoisina.

Rintama lähenei. Lopen väsyneitä ja varsin nälkäisiä sotilaita tuli etsimään haukattavaa. Muonavahvuus moninkertaistui, pikkulotat kuorivat runsaasti perunoita keiton jatkeeksi.

Puolivälissä kesäkuuta v. 1944 päivän puuhista väsyneet lotat oli-

vat vetäytymässä keittiön lattialle rakentamilleen leposijoille.

Rajusti oven aukaiseva kersantti kauhistui: Onko täällä vielä lottia. Rintama on muutaman kilometrin päässä, äkkiä kuorma-autoon ja pois täältä.

Keittiön pääemäntä antoi käskyn nostaa huomisen päivän hernekeittoa varten likoamaan laitettut herneet ja fanikkapaketit auton lavalle ja niin lähdettiin kohti Viipuria.

Matka katkesi muutaman kilometrin päässä lähetin ilmoittaessa venäläisten katkaiseen tien. Oli palattava rantaan. Laiturissa viimeisiä joukkoja kokoava vahtimoottorivene otti lotat suojiinsa ja vei Tiurin saareen odottamaan kohtaloaan.

Koivisto oli jäänyt mottiin. Tiurin saarta pommitettiin ankarasti, poikia haavoitutti.

Vaikka kesäinen yö oli valoisa ja kirkas, uskalsi VMV 13 päällikkö koota pahimmin haavoittuneet sotilaat alukseen ja viedä Kotkaan hoitoa saamaan. Tuohon veneeseen pääsivät myös lotat.

Kotkan asemalta turvallinen rautatievaunu leposijanaan matkasivat lotat sukulaistensa hoviin Turkuun. Tehtävä oli päättynyt.

Koiviston pikkulotta oli kokenut lottatyön ilot ja itkut vuosien varrella. Pikkulotasta lottatyöksi kasvaminen, tehtävistään vastuun kantaminen vaaroista ja vaikeuksista huolimatta antoi eväät aikuisuuteen.

Mieleen muistuu Kerttu Laurikaisen Pikkulotan laulun toteamus:

Lottatyön työssä on laatu tärkeä, Ei huolimattomuuteen saa sitä särkeä.

On työsi täyttä totta, Pikkulotta.

Maanviljelysneuvos Urpo Hoikkala

s. 18.11.1924 Koivisto

k. 26.3.2023 Lahti

Maanviljelysneuvos Urpo Hoikkala kuoli 26. maaliskuuta 2023 Lahdessa 98-vuotiaana.

Urpo Veikko Pärtyli Hoikkala syntyi Karjalan Koivistolla, Makslahdessa 18.11.1924 Tuomas ja Gunilla Hoikkalan maanviljelijäperheeseen. Hän oli perheen neljäs poika. Urpoa pidettiin tarkasti silmällä, olihan hänen vanhempi veljensä, kolmivuotias Helge hukunut puoli vuotta aiemmin pudottuaan kaivoon.

Koulunsa Urpo aloitti kiertokoulussa ja jatkaen kansakoulussa sekä myöhemmin Koiviston yhteiskoulussa. Talvisota keskeytti koulunkäynnin ja perhe joutui evakkoon päätyen Kuhmoisten kautta Orimattilaan. Koulu jatkui Orimattilassa, Turussa ja Viipurissa sekä Mäkiluodon linnakkeella tenttien. Ylioppilaaksi Urpo pääsi Niinisalon internaatista kesällä 1945.

Urpo kutsuttiin sotapalvelukseen keväällä 1943 ja hänet alokasajan jälkeen sijoitettiin Mäkiluodon linnakkeelle Porkkalan eteläpuolelle. Hän sai komennuksen Merisotakoulun upseerikurssille kesällä 1944 ja siviiliin Urpo kotiutettiin Turunns. Pikku-Berliinistä keväällä 1945.

Samana syksynä Urpo kirjoitautui Helsingin yliopistoon ja hän valmistui agronomiksi 1949. Sen vuoden juhannuksen Urpo vietti ystäviensä luona Lammilla. Siellä hän tapasi sairaanhoitaja Meeri Onerva Hietavalkaman. Hänet Urpo pyysi juhannustansseihin seura-laisekseen. Syksyn tullen nuoret tapasivat usein Helsingissä ja kolme vuotta myöhemmin juhannuksena 1952 juhliittiin Urpon ja Meerin häitä. Hääpäiviä vietettiin yhteensä 69 kertaa. Perheeseen syntyi 1953 Pekka ja 1956 Riitta.

Työura alkoi Hämeen läänin maanviljelysseuran raivausagronomina. Urpo siirtyi Valtion viljavaraston palvelukseen

1951, jossa toimi aluksi myllyjen tarkastaja- ja viljaosaston agronomina 1951–1964. Hänet valittiin siemenosaston johtajan tehtävästä apulaisjohtajaksi 1965 ja toimitusjohtajaksi sekä johtokunnan puheenjohtajaksi 1973. Näitä tehtäviä hän hoiti eläkkeelle siirtymiseensä 1987 asti.

Hyvät satovuodet olivat johtaneet 1960-luvulla viljavarastojen täyttymiseen, mutta 1970-luvun lopun katovuodet heikensivät merkittävästi huoltovarmuutta. Urpo Hoikkala kannatti uudessa tilanteessa lisävarastojen rakentamista. Myös Maataloustuottajain Keskusliitto ja maatalousministeri Johannes Virolainen tukivat lisärakentamista. Valtion rahoituksen järjestyttyä tavoitteeksi asetettiin varastotilojen kaksinkertaistaminen. Suomen viljan omavaraisuus kriisioloissa haluttiin turvata.

Viljavaraston toiminnassa 1970-luvun loppu ja 1980-luvun alku olivatkin voimakkaan rakentamisen aikaa. Lisäsiiloja rakennettiin Kokemäelle, Loimaalle ja Seinäjoelle 1979. Naantalissa, Turengissa ja Rauhalla toteutettiin vastaavat hankkeet myöhemmin.

Seuraavien hyvin satovuosien ansiosta Suomi vei paljon viljaa ulkomaille. Suomesta tuli maailman kärkimaita kauran viennissä. Urpo Hoikkala osallistui ulkomaiseen yhteistyötoimintaan alansa hallinnon ja kaupan piirissä sekä toimi useita vuosia puolustustaloudellisen suunnittelukunnan eri jaostoissa. Lisäksi hän luennoi vuosien ajan valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla elintarvikkeiden ja erityisesti viljan huoltovarmuudesta.

Urpo Hoikkala jäi eläkkeelle helmikuussa 1987. Valtion viljavaraston 65-vuotinen historia päättyi vuoteen 1994. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin (EU) viljaomavaraisuuteen ei enää tarvittu omaa

organisaatiota. EU:n jäsenmaalla ei enää voinut olla ulkomaankaupan monopoliasemaa eikä kansallista viljakauppaa valvovaa viranomaista.

Pitkän uran vilja-alalla tehnyt Urpo Hoikkala oli oman alansa ammattilainen. Harkitsevana johtajana tunnettu Hoikkala toimi työssään diplomaattisesti sovitellen eri intressiryhmien etuja. Maa- ja metsätalousministeriön esityksestä Urpo Hoikkalalle myönnettiin maanviljelysneuvoksen arvonimi 1983.

Urpo oli vilkas karjalaispoika, mutta samalla harkitseva ja sovitteleva persoona. Vapaa-aikansa hän vietti perheensä parissa sekä kalastaen että metsästäen. Lopelta löytyi rakas kesäpaikka, jossa vietettiin loma-ajat. Eläkkeelle jäätyään he muuttivat Meerin kanssa Lahteen, mutta viettivät vuodesta viisi kuukautta kesäpaikassaan Lopella tavaten sukulaisia ja ystäviä. Siellä Urpo toteutti haaveensa rakentaen tyttärensä Riitan piirustusten mukaan perinteisen savusaunan oman metsän hirsistä. Iloa elämään toivat lapsenlapset Elina, Antti, Mikko ja Karla, jotka nauttivat kavereineen savusaunasta ja uimalamasta.

Meerin muistisairaus teki Urposta omaishoitajan ja lopulta, Urponkin muistin heikentyessä, molemmat pääsivät yhdessä hoivakotiin.

Urpolla oli luottamus siihen, että elämä kantaa. Elämä kantaa läpi sota- ja pulavuosien evakkomatkoineen. Liekö tähän vaikuttanut, että lapsuudessaan Urpo oli äidin läheisen huolenpidon ja turvan alla.

Urpo haudattiin Lahden Mustakallion hautausmaahan vaimonsa Meerin ja tyttärensä Riitan viereen.

Jouko Vesala ja Pekka Hoikkala

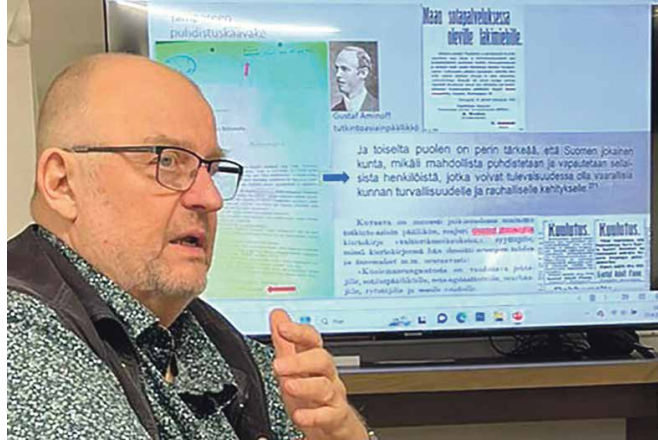
Jäätyäni pois työelämästä vuonna 2009 minulla oli tarkoitus perehtyä sukututkimukseen.

Totesin tuolloin isänpuolisen sukuni tulevan Karjalasta Koiviston Koivusaaresta. Seurasin isovanhempieni jälkiä ja tulin vuoteen 1918, jolloin havaitsin vuonna 1899 syntyneen isosisäni Adolf Luukan pannen Lavansaaren yhdessä veljensä kanssa. Seuraavaksi huomasin heidän olevan matkalla keväällä 1918 sotajoukossa kohti Pitkäpaatea. Tämä joukko käytti itsestään nimeä Karjalan Valkoinen Rannikkoarmeija. Koivistolla toukokuussa 1918 teloitettiin suuri joukko punaisia vankeja. Tämä pysähtyi.

Sukututkimus jäi jäädyttämään pieniä historian murusia siitä, mikä johti Koivistolla tuollaiseen verilöylyyn sekä samoin koko Etelä-Kannaksella. Siellä rajamaan kunnissa teloitettiin yhden kuukauden aikana noin 750 punavankia.

Näistä tiedon palasista kokosin kirjan: **Viipurin ja Pietarin puristuksessa Koivisto 1917-1918. Kirja julkaistiin syksyllä 2022.**

Kirja on lähdemerkintöihin perustuva historiallinen tietokirja sisällissotamme tapahtumista katsottuna Koiviston suunnalta. Toisaalta kirjassa tulee myös näkyviin: Kivennavan, Muolaan,

Luulin nähneeni neljäkymmenen poliisityövuoteni aikana ja Egyptin, Albanian sekä Kosovon missioni jälkeen kaiken pahuuden mihin ihminen pystyy. Olin väärässä, piti mennä tonkimaan vielä sukuni veren perintönä olevia joukkohautoja vuodelta 1918, jolloin voin todeta, että "kyllä suomalainenkin voi olla yhtä julma, kuin nyt näemme tapahtumia ympärillämme".

Kirjani teemana on:
"Kuolleet ansaitsevat totuuden".

Juba O Luukka

Terijoen, Uudenkirkon, Kuolemajärven, Johanneksen, Terijoen ym tapahtumat, koska ne liittyvät kiinteästi tähän valkoisen terrorin huipentumaan, mikä päätti verisen sisällissotamme.

Kirjan julkistamisen jälkeen, on minulle itsellekin mennyt paremmin "muottiin kirjan tapahtumat". Olen hahmottanut tapahtumia laajemmin. Kirjoitusvaiheessa tein yhteistyötä historian dosentin Seppo Aallon kanssa. Hän men-

toroi minua ja se työ jatkuu vielä yhteydenpitoonamme. Myös kanneljärviuuringin toimittaja Antti Rämäsän kanssa olen vaihtanut tietoja. Rämäseltä ilmestyy tulevana syksynä kirja, joka kertoo vielä tarkemmin ja uutta historiaa Etelä-Kannakselta.

Hämmästyin miten vähän tästä Kannaksen ja Koiviston 1918 tapahtumista tiedettiin. Samoin olen ollut kiitollinen kirjan saamasta palautteesta.

Nyt olen oivaltanut, että vuoden 1918 kurjiaakin kohtaloita pitää tuoda esille. Nämä ihmiset ovat ansainneet sen, että heidät muistetaan. Lukijoiden palaute isovanhemmistaan pelkästään siitä, että heidän nimensä on mainittu, on ollut hienoa. Tämä vetää todella nöyräksi.

Olen pitänyt joitakin alustuksia kirjani pohjalta. Joka kerta olen todennut esityksen vetävän hiljaiseksi, mutta synnyttävän myös todellista keskustelua. Tätä on syytä jatkaa ja tuoda uusia näkemyksiä Koiviston ja Kannaksen historiasta.

Kansallisrunoilijamme Eino Leino on sanonut:

- Nämä vuoden 1918 kevään verilöylyt vaikuttavat vielä neljänsiin sukupolviin.

Kuinka oikeassa Leino olikaan. Uskon, että 105 vuoden takaisista tapahtumista Koivistolakin on löydettävissä vielä jotakin julkaisematonta tietoa.

Jos jollakin on isovanhempiensa: päiväkirjoja, kuvia, muistiinpanoja tai muuta asiakirjaa tuosta ajasta, niin olisin halukas vilkkaamaan niitä. Kiitos.

Koivisto-tuotteita

Kesän tullessa me kaikki vietämme taas aikaa enemmän ulkona. Laittamalla isännänviirin lipputankoon liehumaan kerromme juuristamme. Koiviston viirejä on varastossa ja niitä mielelläni teille toimittaisin.

Isännänviirit

Kolme eri kokoa

Viisimetrinen 85 €

Nelimetrinen 75 €

Pienin 1,1 metriä 65 €

veneeseen tai vaikka kesämökin kuistille

+ lähetyskulut:
Isoille 7,90 €. Pieni viiri kätevästi kirjekuoressa.

Tilaukset
Seija Jaakkola Koivukuja 23, 21530 Paimio
puh. 041 318 4614, seijam.jaakkola@saunalahti.fi

Aitoa kalamiehen onnea

jatkuu sivulta 1

Kalastusammattin tukemiseksi Humaljoelle perustettiin 1903 kalastajain avustusseura, 1909 Saarenpään samanlainen, Tiurinsaaren haaraosasto. Näiden kalastajien pelastusaseimia ylläpitävien seurojen toimintaa vahvistettiin perustamalla keskusseura, Suomenlahden itäosien kalastajien avustusseura. Kalastajaseurain toiminta kuitenkin taantui 20-luvulla, vaikka toimintaan sisällytettiin kalakaupan kehittäminen. 1923 perustetun Suomen Kalastajajärjestöjen Keskusliitto hoiti kalakauppaan ja kalastusvälineiden vakuutuksiin liittyviä asioita. Turussa toimivan Keskusliiton toimintaan ei kuitenkaan oltu tyytyväisiä, vaan haluttiin saada oma maakunnallinen järjestö.

Viipurin läänin Merikalastajien liitto

Silloinen maataloushallitus tuki näitä pyrkimyksiä. Rannikolla toimivien kalastajaseurain edustajat kutsuttiin koolle Viipuriin. Perustettiin Viipurin läänin Merikalastajien liitto. Puheenjohtajaksi valittiin kauppias Aalto Peussa Koiviston Vanhastakylästä ja varajäseneksi kalastaja Luukas Kokkala Saarenpäästä. Liittoon liittyivät Saarenpään, Partiala-Vanhakylän ja Tiurinsaaren kalastajaseurat. Keskuspaikaksi hyväksyttiin Koiviston kauppa ja toiminnanjohtajaksi kutsuttiin Virolahden merikalastuskoulun kurssin suorittanut maatalousteknikko A.F. Aalberg. Hän tuli Koivistolle Kalajoelta, jossa oli toiminut kalastusneuvojana.

Kalastustointa kehittävä toiminta sai uutta puhtia. Järjestettiin suolasilakan myyntiä valtiolle. Hankittiin varastoihin kala-astioita. Perustettiin kalaosuuskunta. Saatiin valtion avustusta pyydyksien menetysten korvaamiseksi. Rautateiltä saatiin rahtialennus tuoreelle ja jäähailille. Järjestettiin kalankäsittelynäyttelyitä. Julkaistiin ammattilehti Kalamiehen Viestiä ja opaskirjasia. Vuonna

1938 järjestöön kuului 303 jäsentä. Vuonna 1942 ennätettiin perustaa Vatnuorin kalastajaseura jäseneuraksi. Kalastajaseurat jatkoivat toimiaan uusilla kotiseuduilla. Vuonna 1947 yhteinen jäsenmäärä oli 552 henkilöä.

Kalastusalan vaikuttaja

A.F. Aalberg oli todellinen kalastusalan valistaja ja vaikuttaja. Vuonna 1946 perustettu Kalamiehet ry, jonka toiminnassa hän oli aktiivisesti mukana, oli kala-alan ammattilaisten yhdysside. Se huolehti jatkokoulutuksesta ja julkaisi alan opaskirjoja. Aalberg on kirjoittanut yli 20 kirjaa kalantutkimuksista, pyydysvälineistä, silakan suolauksesta, savustuksesta, maustesilakan valmistuksesta. Kirjaluettelossa mainitaan niin ankeriaan pyydystysopas, kuin opas omenapuiden kasvatukseen. Lämpimillä rannikkoalueilla olisi kalastajien mahdollisuus hankkia lisätuloja omenatuotannosta. Koiviston yhteiskoulun puutarhaan hän oli perustanut omenapuiden taimitarhankin. Hän on kirjoittanut kalastusta käsitteleviä osia muihinkin, kuin tässä lähteenä olleeseen Koivisto -kirjaan. Hän toimi Kalamiehen Viestin päätoimittajana ja kirjoitti lukuisiin muihin alan lehtiin. Tärkeitä julkaisuja olivat myös Tytärsaaren historia ja Lannistettu kotiseutu, joka oli luovutetun Virolahden osan historia. Hän oli mukana lukuisissa kalastusalan etujärjestöissä, kalastusvakuutus-toiminnassa, siirtokalastajien komitean jäsenenä. Evakkoon joutuneiden kalastajien auttamisen hän koki vaikeaksi ajaksi. Siirtokarjalaisten vastaanotto ei ollut pelkästään suopeaa. Evakoille saatettiin antaa rannasta maata, muttei välttämättä kalastusoikeutta. Aalberg oli mukana Moskovassakin, kun maiden välistä kalastussopimusta laadittiin 1958 ja 1969. Viipurin läänin, sittemmin Etelä-Suomen, merikalastajain liitossa hän toimi aina vuoteen 1974 saakka.

Vuonna 1946 perustettu Kalamiehet ry, jonka toiminnassa A.F. Aalberg oli aktiivisesti mukana, oli kala-alan ammattilaisten yhdysside.

Inkerinmaa – Koivisto - Kotka

Aleksander Frederik Aalberg oli syntynyt 1897 Lempaalassa Inkerinmaalla. Hänen isänsä oli siellä tilanhoitajana. Lempaalasta perhe muutti Venjoelle. Suomeen perhe tuli 1904 Ala-Urpalan kartanolle, jossa isä toimi tilanhoitajana. Aleksander oli silloin 7-vuotias. Perheen vanhimpana poikana Aleksander lähti kouluun Pietariin, missä asui isoäitinsä kortterissa. Oppikoulua hän ennätti käydä venäläisessä koulussa neljä vuotta, ennekuin 1915 lopullinen muutto sodan vuoksi Suomeen. Pietarin kaupunkilaisvuodet myös jollainlailla vieraannuttivat nuorukaista lapsuuskodista, maatyöläisperheestä. Aleksanderin poika Veikko muisteli isänsä kertoneen, miten usein lähipuistossa oli tsaari Nikolai lapsineen ulkoilemassa. Sodan melskeissä perhe päätti muuttaa Inkerinmaalta Suomeen Virolaalle. Aleksander suoritti ase-

palveluksensa laivastossa. Armeija-aikana Koivisto tuli tutuksi laivaston ollessa siellä Iso-Britannian laivastotoimien aikaan. Kannas tuli tutuksi.

Aleksander Aalberg kävi vuonna 1923 merikalastuskoulun. Maamieskoulun hän kävi Uudellakirkolla, opiston Kurkijoella. Opintojen jälkeen työpaikka löytyi yllättäen Kuusamosta, missä maatalousneuvojan työssä hän viihtyi vain vuoden. Veri veti merelle ja seuraava pesti olikin kalastusneuvojana Kalajoella. Kalajokelainen kalatalous ei kuitenkaan ollut Aalbergin näkemysten mukaista, ja hänen olikin helppo ottaa Viipurin virka vastaan. Muutto Koivistolle oli kuin kotiinpaluu.

Koivistolle hän muutti puolisona Anna-Liisa Forstenin kanssa

Pohjois-Pohjanmaalta 1932. Koivistolla syntyi tytär Irma Sinikka -33. Poika Veikko Aimo syntyi sitten Kotkassa 1941, mihin perhe oli evakuoitunut. Perhe asui Koiviston kauppalan pohjoisosassa b-alueella talossa nro 32. Jälkipolvien mielestä erikoista on, että vaikka elämänjakso Koivistolla tuntui erittäin merkittävästä A.F. Aahlbergin elämässä, ei niistä ajoista juurikaan puhuttu. Poika Veikko voi vain arvailla syitä tähän.

Pojanpoika Aaro on itsekin käynyt Koiviston kirkolla ja kotitalon mailla muutamia vuosia sitten. Tontti oli jaettu neljään tai viiteen osaan. Mieleen jäi harmi, koska oikeus omaan kotipaikkaan ja kalastusvesiin on menetetty.

Olenko koivistolainen? Missä ovat juureni?

Tätä artikkelia varten haastateltu Veikko Aalberg pohti myös omaa koivistolaisuuttaan.

"Tämä pohdiskelu on tärkeää monille minun kaltaisilleni.

Ei aika aina ratkaise, vaan paikan merkitys ja mitä siihen on ladattu. Molemmat vanhempani olivat ennen avioliittoa ilman juuria. Koivisto oli heille toiveiden toteutumaa, ensimmäinen yhteinen koti, täältä ei muuteta pois, meri, koulut, kun lapset tulevan ja kasvavat, he jäävät Karjalaan, opiskelevat Viipurissa jne.

Lähtö Koivistolta oli menetys, josta he eivät puhuneet, Kipu oli liian suuri.

Minä edustan sitä ryhmää, joka jäi ulkopuoliseksi, todellisuudesta olin tietämätön. Kuvittelin mielessäni Koiviston, luin ja etsin aitoa tietoa, olin Kotkaan muuttaneiden karjalaisten kanssa ja imin kulttuuria.

Tästä aiheesta pandemian aikana kirjoitin lapsille ja lastenlapsille muistelmat, jotta he tietäisivät taustasta ja omista juuristaan."

Terv. Veikko

Onnitteluit` ja muistamissii`

ELLINOORA KOIVULA on kirjoittanut ylioppilaaksi Sotungin lukiosta Vantaalta.

Ellinooran mummo, Maili Salokannel (os. Kaukiainen) on syntymään Penttilästä. Pekon Sipretin Matin Juliuksen Mailin Kaisan Ellinoora.

Tääl` tapahtuu

Koivistolaiset ylioppilaat

Koivisto-säätiö lahjoittaa koivistolaista syntyperää oleville vuoden 2023 ylioppilaille Koiviston Viestin vuosikerran sekä kirjalahjan.

Lehden ja kirjan postittamista varten tarvitsemme seuraavat tiedot:

ylioppilaan nimi ja osoite, matkapuhelinnumero, koulu, josta päässyt ylioppilaaksi sekä vanhempien tai isovanhempien nimet ja näiden kotipaikka Koivistolla.

Tiedot v. 2023 ylioppilaista tulee lähettää säätiön asiamiehelle sähköpostitse:

koivistosaaatio@gmail.com

tai postitse:

Koivisto-säätiö

c/o Anne Markkanen

Porintie 2 C 40, 00350 Helsinki

Mikäli haluatte, että ylioppilaan tiedot julkaistaan Koiviston Viestissä, ilmoittakaa siitä suoraan Koiviston Viestin toimittajaan.

Paljon onnea ja menestystä kaikille uusille ylioppilaille!
Koivisto-säätiö sr

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Perinnetoimikunnan näyttelyyn

Kirkonkylän koulun juhlasalissa saa tuoda esineitä, puhdetöitä, käsitöitä, valokuvia ym. juhlapäivän aamuna klo 9 alkaen.

Päivän aikana esineistöä myös kuvataan esim. seuran nettisivuille laitettavaksi.

TULE JA TUO TARINASI!

HUOMIO!

Perinnetoimikunta kaipaa uusia aktiivisia jäseniä. Jos perinteen jatkaminen kiinnostaa, tule juttelemaan juhlilla tai ota yhteyttä Katarina Hoviin, puh. 050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com tai Rauni Rokkaan, raunirokka@gmail.com

73. KOIVISTO – JUHLAT
sunnuntaina 30.7.2023

Perniö

Suomen Koivisto-Seura ry

73.

73. Koivisto-juhlat Perniössä su 30.7.2023

Perniön Kirkonkylän koulu, Lupajantie 11, Perniö.
Perniön kirkko sijaitsee koulun lähellä, Lupajantie 6, Perniö.

Ohjelma klo 10 koivistolainen ehtoollisjumalanpalvelus

11:30 juhlien avaus ja lipunnosto

11:30-14 lounas

13-14 kylä- ja sukukokoukset

14:30 pääjuhla

Tarkempaa tietoa ohjelmasta, pysäköintipaikoista ym. julkaistaan kesäkuun lehdessä.

Myyntipöytien ja kokoustilojen varaukset 15.7. mennessä: Tiina Torkkeli-Pitkäranta 045 1266 286, tiina.torkkeli-pitkaranta@lieto.fi

Onko sinulla tarpeettomia Karjala-aiheisia kirjoja? Voit lahjoittaa ylimääräiset kirjat Koiviston juhlien kirjatorille ja tukea näin seuran toimintaa.

Tervetuloa osallistumaan lasten ja nuorten kuvataidekilpailuun

Koivisto-juhlille Perniöön uudelle kirkonkylän koululle sunnuntaina 30.7.2023

Sarjat: 1–6-vuotiaat, 7–11-vuotiaat ja 12–17-vuotiaat
Aiheet kaikille sarjoille

1. Ilo ja Onni
2. Metsän / meren sylissä
3. Taivaan tarinoita

Töiden tekotapa on vapaa, ne voi toteuttaa myös veistoksina. Kukin osallistuja voi lähettää kilpailuun 3 työtä. Töiden tulee olla Perniön uudella koululla sunnuntai-aamuna 30.7. klo 8-9 tai ne voi postittaa tai tuoda Anita Mannoselle tai Marke Hongistolle kutsun lopussa olevaan osoitteeseen

Jos haluat että työt palautetaan postitse, liitä mukaan osoite ja postimerkillä varustettu kirjekuori.

Voittajat palkitaan näyttelyjen avajaisissa lauaintaina. Jos mahdollista, järjestämme käytävällä pienenmuotoisen taidepajan

Kutsu perinteiseen taidenäyttelyyn

Taidetoimikunta toivottaa kaikki Koivistolaiset ja koivistolaistaustaiset taiteilijat sekä taiteenharrastajat tervetulleiksi asettamaan enintään kolme teostaan näytteille Koivisto-juhlille Perniöön kirkonkylän uudelle koululle 30.7. 2023

Töihin liitetään mukaan tekijän nimi ja yhteystiedot ja ne voi toimittaa Anita Mannoselle tai Marke Hongistolle alla olevaan osoitteeseen, tai tuoda juhlapaikalle sunnuntai-aamuna 30.8. klo 8-9. Työt voi noutaa pääjuhlan jälkeen.

Pyydämme ilmoittautumaan näyttelyyn Marke Hongistolle tai Anita Mannoselle 15.7 mennessä

Taidetoimikunta

Anita Mannonen

Punamäenpolku 1 B 21, 00300 Helsinki

puh. 045 8699 040. anitamannonen@suomi24.fi

Marke Hongisto, Hiekkalaiturinraitti 12 A 4, 00980

Helsinki

puh. 050 539 8693, mhongist@gmail.com